

سوالات متداول اسناد خزانه اسلامی

اسناد خزانه اسلامی

Islamic Treasury Bills

مکتب

اسناد خزانه اسلامی Islamic Treasury Bills

سوالات متداول اسناد خزانه اسلامی

سوالات جامع اسناد خزانه اسلامی

سوالات از دیدگاه بستانکاران (پیمانکاران)

سوالات از دیدگاه سرمایه گذاران

فهرست سوالات

۱- سوالات جامع اسناد خزانه اسلامی

- ۱-۱- اسناد خزانه چیست؟
- ۲-۱- اسناد خزانه اسلامی چیست؟
- ۳-۱- چرا اسناد خزانه اسلامی را اسناد بدون ریسک می‌دانند؟
- ۴-۱- ریسک نقدشوندگی چیست و آیا اسناد خزانه اسلامی ریسک نقدشوندگی دارند؟
- ۵-۱- تفاوت اسناد خزانه اسلامی با سایر اوراق بهادار چیست؟
- ۶-۱- هدف از انتشار اسناد خزانه اسلامی چیست؟
- ۷-۱- مزایای انتشار اسناد خزانه اسلامی چیست؟
- ۸-۱- ضمانت پرداخت در سررسید به عهده چه کسی است؟
- ۹-۱- فرآیند پرداخت مبلغ اسمی اسناد خزانه اسلامی در سررسید به چه صورت است؟
- ۱۰-۱- فرآیند انتشار و فروش اسناد خزانه اسلامی به چه صورت است؟

۲- سوالات از دیدگاه بستانکاران (پیمانکاران)

- ۱-۲- چگونه می‌توان اسناد خزانه اسلامی را از دولت دریافت کرد؟
- ۲-۲- چرا بهتر است پیمانکاران بدهی خود را با اسناد خزانه اسلامی تصفیه کنند؟
- ۳-۲- پس از دریافت اسناد خزانه اسلامی چگونه آن را به فروش برسانیم؟
- ۴-۲- آیا با نگهداری اسناد خزانه اسلامی تا سررسید، طلبم از دولت را دریافت خواهم کرد؟
- ۵-۲- واریز مبلغ اسمی در زمان سررسید چگونه صورت می‌گیرد؟
- ۶-۲- اسناد خزانه اسلامی را با چه قیمتی می‌توانم به فروش برسانم؟
- ۷-۲- قیمت اسناد خزانه اسلامی در بازار چگونه تعیین می‌شود؟
- ۸-۲- آیا فرابورس ایران می‌تواند قیمتی که در عرضه اولیه مشخص می‌شود را قبل از برگزاری جلسه حراج به پیمانکاران اعلام کند؟
- ۹-۲- فرم تعهد عرضه چیست و چگونه باید آن را به فرابورس ایران ارسال کرد؟
- ۱۰-۲- چگونه می‌توان به اطلاعات کارگزاران عضو فرابورس ایران دست یافت؟
- ۱۱-۲- آیا فروش اوراق با وکالت بلاعزل در دفاتر اسناد رسمی امکان‌پذیر است؟
- ۱۲-۲- پیمانکارانی که تمایل به فروش اوراق خود تا سررسید ندارند چه اقدامی باید انجام دهند؟
- ۱۳-۲- آیا فرم تعهد عرضه را باید به همان کارگزاری که کد بورسی گرفته‌ایم، تحویل دهیم؟
- ۱۴-۲- اگر بعد از عرضه، تقاضای خرید وجود نداشته باشد، چه اتفاقی خواهد افتاد؟

۳- سوالات از دیدگاه سرمایه گذاران

- ۱-۳ چگونه می توان اسناد خزانه اسلامی را خریداری کرد؟
- ۲-۳ آیا به اسناد خزانه اسلامی سود میان دوره تعلق می گیرد؟
- ۳-۳ بازده حاصل از این اوراق از چه محلی حاصل می شود؟
- ۴-۳ بازده حاصل از خرید و نگهداری اسناد خزانه اسلامی چگونه محاسبه می شود؟
- ۵-۳ قیمت اسناد خزانه اسلامی در بازار چگونه تعیین می شود؟
- ۶-۳ واریز مبلغ اسمی در زمان سررسید چگونه صورت می گیرد؟
- ۷-۳ آیا این اوراق در هر زمان در بازار قابل خرید و فروش هستند؟
- ۸-۳ اسناد خزانه اسلامی در معرض چه ریسک هایی قرار دارد؟
- ۹-۳ آیا امکان نکول ناشر در سررسید وجود دارد؟
- ۱۰-۳ قیمت خرید اسناد خزانه اسلامی چگونه تعیین می شود؟
- ۱۱-۳ تسویه وجوه اسناد خزانه اسلامی، پس از معاملات به چه صورت خواهد بود؟
- ۱۲-۳ چگونه می توان به اطلاعات کارگزاران عضو فرابورس ایران دست یافت؟

۱- سوالات جامع در خصوص اسناد خزانه اسلامی

۱-۱- اسناد خزانه چیست؟

اسناد خزانه، در زمره اوراق بهادار با نامی قرار می‌گیرد که بیانگر تعهد دولت‌ها به بازپرداخت مبلغ اسمی آنها در آینده است. اسناد خزانه از ابزارهای مالی با ماهیت بدهی بوده که بدون کوپن سود منتشر می‌شود و هدف اصلی آن، تامین کسری بودجه دولت‌هاست. اسناد خزانه اصلی‌ترین ابزار بازار پول جهت اعمال سیاست‌های پولی است.

۱-۲- اسناد خزانه اسلامی چیست؟

اسناد خزانه اسلامی، اوراق بهادار با نامی است که دولت به منظور تصفیه بدهی‌های خود بابت طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با قیمت اسمی و سررسید معین به طلبکاران غیردولتی واگذار می‌کند. اسناد خزانه مرسوم در دنیا توسط دولت به رقمی کمتر از قیمت اسمی به خریداران فروخته شده و از منابع مالی حاصل از فروش، بدهی‌های دولت پرداخت می‌شود اما به دلیل اشکالات فقهی وارد بر این روش، دولت جمهوری اسلامی ایران، این اوراق را صادر و به شکل مستقیم به طلبکاران غیر دولتی واگذار می‌کند. دارنده اوراق در صورت نیاز به وجه نقد، این اوراق را در بازار ابزارهای نوین مالی فرابورس ایران به فروش می‌رساند.

۱-۳- چرا اسناد خزانه اسلامی را اسناد بدون ریسک می‌دانند؟

بزرگترین دغدغه فعالان بازار سرمایه در خصوص اسناد خزانه اسلامی، عدم ایفای تعهدات دولت در زمان سررسید است. برای رفع این نگرانی، دولت به این بدهی اولویتی هم‌ردیف حقوق و مزایای کارکنان خود داده و به عنوان بدهی ممتاز دولت در نظر گرفته می‌شود. خزانه‌داری کل کشور نیز موظف است پرداخت مبلغ اسمی اسناد خزانه اسلامی را در سررسید اوراق تعهد کند. این تعهدنامه به امضای وزیر امور اقتصادی و دارایی رسیده است از این رو اسناد خزانه اسلامی ریسک نکول نخواهند داشت.

۱-۴- ریسک نقدشوندگی چیست و آیا اسناد خزانه اسلامی ریسک نقد شوندگی دارند؟

ریسک نقدشوندگی به معنی احتمال عدم فروش اوراق بهادار است. یکی از اهداف پذیرش اسناد خزانه اسلامی در فرابورس ایران، کاهش این ریسک برای دارندگان این اوراق است چراکه به دلیل وجود بازار بزرگ و نقدشونده اوراق بهادار با درآمد ثابت در بازار ابزارهای نوین مالی فرابورس ایران، (که حجم معاملات آن به بیش از ۲ هزار میلیارد ریال در روز می‌رسد) دارندگان این اوراق می‌توانند در هر زمان نسبت به فروش اوراق خود در بازار اقدام کنند.

۱-۵- تفاوت اسناد خزانه اسلامی با سایر اوراق بهادار چیست؟

تفاوت عمده این اسناد با سایر اوراق بهادار، در سررسید آن و پرداخت سود است. این اوراق عموماً سررسیدی کمتر از یک سال داشته و اغلب سررسیدشان به صورت ۴، ۱۳، ۲۶ و ۵۲ هفته‌ای است. اسناد خزانه اسلامی بدون سود بوده و هیچ‌گونه پرداخت میان دوره‌ای تحت عنوان سود نخواهند داشت و سرمایه‌گذاران از مابه‌التفاوت قیمت خرید اوراق و ارزش اسمی دریافتی آن در سررسید، منتفع خواهند شد. دارندگان اوراق، مبلغ اسمی را در سررسید از دولت دریافت می‌کنند. همچنین، این اوراق در مقایسه با دیگر ابزارهای بازار پول از درجه نقد شوندگی بیشتری برخوردار است.

در جدول زیر برخی از مهمترین تفاوت‌های اسناد خزانه اسلامی با سایر اوراق تامین مالی نمایش داده شده است.

جدول ۱: تفاوت اسناد خزانه اسلامی با سایر اوراق تامین مالی

سایر اوراق تامین مالی	اسناد خزانه اسلامی	
بیشتر از یک سال	کمتر از یک سال	سررسید
دارد	ندارد	نرخ سود پرداختی
دارد	ندارد	ریسک نکول

۶-۱- هدف از انتشار اسناد خزانه اسلامی چیست؟

این اوراق، با هدف تسویه بدهی‌های دولت به طلبکاران غیردولتی، کنترل نقدینگی بازار، اجرای سیاست‌های پولی، تأمین کسری بودجه و مدیریت بازار منتشر می‌شود. همچنین این ابزار، اصلی‌ترین ابزار بازار پول جهت اعمال سیاست‌های پولی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.

۷-۱- مزایای انتشار اسناد خزانه اسلامی چیست؟

- ❖ کشف نرخ سود بدون ریسک مورد انتظار بازار در اقتصاد کشور
- ❖ فراهم آوردن بستر لازم برای توسعه ابزارهای مالی بازار
- ❖ کمک به سیاست‌های پولی و مالی به منظور اعمال سیاست‌های بهینه جهت تنظیم و کنترل انتظارات بازار
- ❖ کمک به حفظ استقلال کشور با استفاده از تامین مالی داخلی دولت و کاهش استقراض بین‌المللی دولت
- ❖ استخراج انتظارات بازار از نرخ سود بدون ریسک با سررسیدهای مختلف
- ❖ معاف از مالیات بودن درآمدها و معاملات این اوراق

به طور کلی با انتشار اسناد خزانه اسلامی به طور هم‌زمان دولت از طریق مدیریت بدهی‌ها، بانک مرکزی از طریق کنترل نقدینگی و مردم به واسطه استخراج نرخ سود بدون ریسک در یک بازار رقابتی، منتفع می‌شوند.

۸-۱- ضمانت پرداخت در سررسید به عهده چه کسی است؟

ضامن این اوراق، وزارت امور اقتصادی و دارایی بوده و خزانه‌داری کل کشور پرداخت مبلغ اسمی اسناد خزانه اسلامی در هر مرحله را تعهد کرده است. همچنین خزانه‌داری کل کشور بازپرداخت این اوراق در سررسید را در زمره دیون ممتازه دولت قرار داده است بدین معنی که پرداخت مبلغ اسمی اسناد خزانه اسلامی در سررسید این اوراق، هم‌ردیف پرداخت حقوق کارکنان دولت بوده و با همان درجه اهمیت و اضطرار صورت می‌گیرد.

۱-۹- فرآیند پرداخت مبلغ اسمی اسناد خزانه اسلامی در سررسید به چه صورت است؟

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، وجه مورد نیاز برای بازپرداخت ارزش اسمی اوراق را با توجه به زمان سررسید، از طریق خزانه‌داری کل کشور به بانک عامل منتقل می‌کند. شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه، بر اساس اطلاعات آخرین دارندگان اسناد خزانه اسلامی، ارزش اسمی اوراق را از طریق بانک عامل به حساب دارندگان مذکور واریز خواهد کرد.

۱-۱۰- فرآیند انتشار و فروش اسناد خزانه اسلامی به چه صورت است؟

وزارت امور اقتصادی و دارایی به نمایندگی از دولت، اسناد خزانه اسلامی را از محل ردیف بودجه اختصاص یافته، منتشر می‌کند. دستگاه‌های ذی‌ربط نیز بر اساس بودجه اختصاص یافته و اولویت‌بندی، لیست پیمانکاران طلبکار از دولت را به بانک عامل معرفی خواهند کرد. بعد از احراز هویت و اخذ اطلاعات لازم توسط بانک عامل، لیست پیمانکاران به فرا بورس ایران اعلام خواهد شد. سپس حداکثر ظرف ۱۰ روز کاری، اطلاعات در سامانه معاملات ثبت شده و پیمانکاران می‌توانند نسبت به فروش اسناد خزانه اسلامی در بازار ابزارهای نوین مالی فرا بورس ایران اقدام کنند.

پیمانکارانی که برای تامین منابع مالی خود نیاز به وجه مالی داشته باشند، می‌توانند اوراق خود را از طریق یکی از [کارگزاران عضو فرا بورس ایران](#) به قیمت روز در بازار فرا بورس ایران به فروش برسانند.

۲- سوالات از دیدگاه بستانکاران (پیمانکاران)

۱-۲- چگونه می‌توان اسناد خزانه اسلامی را از دولت دریافت کرد؟

اسناد خزانه اسلامی به صورت الکترونیکی منتشر می‌شود و در سامانه‌های معاملاتی بازار سرمایه به صورت الکترونیکی به پیمانکاران تخصیص می‌یابد. پیمانکاران می‌توانند با مراجعه به دستگاه یا وزارتخانه بدهکار، درخواست تصفیه حساب خود را اعلام کنند و در صورت لزوم، وزارت امور اقتصادی و دارایی به نمایندگی از دولت جمهوری اسلامی ایران از محل ردیف بودجه اختصاص یافته، با انتشار اسناد خزانه اسلامی حساب پیمانکار را تسویه می‌کند. همچنین پیمانکار می‌تواند این اوراق را تا سررسید نگهداری کند یا در صورت نیاز به وجه نقد قبل از سررسید، آن را از طریق فرا بورس ایران به فروش برساند.

۲-۲- چرا بهتر است پیمانکاران بدهی خود را با اسناد خزانه اسلامی تصفیه کنند؟

با توجه به وجود بازار معاملات ثانویه برای اسناد خزانه اسلامی، پیمانکارانی که بدهی خود را با استفاده از این اوراق تسویه کنند، در صورت نیاز به منابع مالی جهت ادامه فعالیت‌های خود، می‌توانند این اوراق را در فرا بورس ایران به فروش رسانده و طلب خود را در سریع‌ترین زمان ممکن به وجه نقد تبدیل کنند.

۲-۳- پس از دریافت اسناد خزانه اسلامی چگونه آن را به فروش برسانیم؟

دارندگان اسناد خزانه اسلامی، می‌توانند با مراجعه به یکی از کارگزاری‌های عضو فرا بورس ایران، به صورت حضوری یا آنلاین، اوراق خود را به فروش برسانند.

۴-۲- آیا با نگهداری اسناد خزانه اسلامی تا سررسید، طلبم از دولت را دریافت خواهم کرد؟

ضامن این اوراق، وزارت امور اقتصادی و دارایی بوده و خزانه‌داری کل کشور بازپرداخت این اوراق در سررسید را در زمره دیون ممتاز دولت در نظر گرفته است؛ به عبارت دیگر، پرداخت مبلغ اسمی اسناد خزانه اسلامی در سررسید، هم‌ردیف با پرداخت حقوق کارکنان دولت بوده و با همان درجه اهمیت و اضطرار صورت می‌گیرد. بنابراین مبلغ اسمی حتماً در سررسید به آخرین دارنده پرداخت خواهد شد. خزانه‌داری کل کشور نیز موظف است پرداخت مبلغ اسمی اسناد خزانه اسلامی را در سررسید اوراق تعهد کند. این تعهدنامه به امضای وزیر امور اقتصادی و دارایی رسیده است از این رو اسناد خزانه اسلامی ریسک نکول نخواهند داشت.

۵-۲- واریز مبلغ اسمی در زمان سررسید چگونه صورت می‌گیرد؟

در سررسید اسناد خزانه اسلامی، خزانه‌داری مبلغ اسمی اوراق را به حسابی نزد بانک عامل واریز می‌کند. پس از آن شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه، مبلغ اسمی را به شماره حساب بانکی دارندگان اوراق واریز خواهد کرد. بنابراین اعلام شماره حساب و شبای بانکی دارندگان اوراق به کارگزار ضروری است.

۶-۲- اسناد خزانه اسلامی را با چه قیمتی می‌توانم به فروش برسانم؟

قیمت این اوراق با در نظر گرفتن دو عامل نرخ سود مورد انتظار بازار و فاصله تا سررسید اوراق تعیین می‌شود. برای مثال قیمت اوراق، در شرایطی که ۱۸۲ روز تا سررسید باقی مانده و نرخ بازده مورد انتظار بازار ۲۱ درصد است، به روش زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{قیمت} = \frac{\text{قیمت اسمی اسناد خزانه اسلامی}}{\left(\frac{۳۶۵}{۳۶۵} + \text{نرخ سود مورد انتظار}\right)} = \frac{۱,۰۰۰,۰۰۰}{(۱ + ۰.۲۱)} = ۹۰۹۳۲۸,۳ \text{ ریال}$$

بنابراین هرچه به سررسید نزدیک می‌شویم، قیمت اسناد خزانه اسلامی به قیمت اسمی آن نزدیکتر می‌شود. علاوه بر این، با افزایش نرخ بازده مورد انتظار بازار، قیمت بازاری اسناد خزانه اسلامی کاهش خواهد یافت.

۷-۲- قیمت اسناد خزانه اسلامی چگونه در بازار تعیین می‌شود؟

قیمت بازاری اسناد خزانه اسلامی در بازار سرمایه، با مکانیزم عرضه و تقاضا مشخص خواهد شد. این مکانیزم در عرضه اولیه به یکی از ۲ روش زیر صورت خواهد گرفت:

(۱) روش ثبت سفارش: در روش ثبت سفارش، قیمت‌های وارده توسط خریداران به صورت مخفی خواهد بود و تعداد سفارشات وارده توسط خریداران مجموعاً می‌باید به میزان حداقل ۸۰ درصد حجم کل اوراق عرضه شده باشد. ضمناً قیمتی که کشف می‌شود

باید به گونه‌ای باشد که در آن قیمت، حداقل ۸۰ درصد اوراق عرضه شده به فروش برسد. با یک مثال به تشریح عرضه به روش ثبت سفارش می‌پردازیم:

حجم اوراق عرضه شده برای فروش: ۱۰۰۰ ورقه	
حجم سفارش خرید	سفارش خرید (ریال)
۳۰۰	۹۳۰،۰۰۰
۲۰۰	۹۲۲،۰۰۰
۱۰۰	۹۲۰،۰۰۰
۲۰۰	۹۱۴،۰۰۰
۵۰	۹۱۰،۰۰۰
۱۰۰	۹۰۵،۰۰۰
حجم سفارشات: ۹۵۰ ورقه (۸۰٪ * ۱۰۰۰)	

همان گونه که در این مثال مشخص است در قیمت ۹۱۴،۰۰۰ ریال ۸۰ درصد اوراق عرضه شده به فروش می‌رود؛ کسانی که قیمت‌های بالاتری را برای خرید پیشنهاد کرده‌اند نیز این اوراق را با قیمت ۹۱۴،۰۰۰ ریال خریداری می‌کنند و کسانی که قیمت‌های پایین‌تر را پیشنهاد داده‌اند اوراقی دریافت نخواهند کرد.

۲) روش حراج: در روش حراج، قیمت در یک جلسه معاملاتی و بر اساس رقابت خریداران تعیین می‌شود. در این روش سفارش متقاضیان (خریداران) و عرضه‌کنندگان (فروشنندگان) در یک بازه زمانی وارد سامانه معاملاتی می‌شود، پس از آن، بهترین قیمت‌های خرید (بالاترین قیمت‌ها) و بهترین قیمت‌های فروش (پایین‌ترین قیمت‌ها) با یکدیگر منطبق شده و معامله انجام خواهد شد.

لازم به توضیح است که قیمت این اوراق تحت تاثیر دو عامل تعیین نرخ سود مورد انتظار بازار و فاصله تا سررسید اوراق است. به عنوان مثال، قیمت اوراق در شرایطی که ۶ ماه تا سررسید باقی مانده و نرخ بازده مورد انتظار بازار ۲۱ درصد است، به روش زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{قیمت} = \frac{\text{قیمت اسمی اسناد خزانه اسلامی}}{(\text{نرخ سود مورد انتظار} + 1)^{(\frac{۳۶۵}{۳۶۵})}} = \frac{۱,۰۰۰,۰۰۰}{(1 + 0.21)^{1}} = ۹۰۹,۰۹۱ \text{ ریال}$$

۲-۸- آیا فرابورس ایران می‌تواند قیمتی که در عرضه اولیه مشخص می‌شود را قبل از برگزاری جلسه حراج به پیمانکاران اعلام کند؟

قیمت همه اوراق بهادار در بازار با مکانیزم عرضه و تقاضا معین می‌شود و قبل از برگزاری جلسه حراج و انجام عرضه هیچکس نمی‌تواند قیمت را پیش‌بینی کند. البته قطعاً تمام فعالان بازار که در سمت عرضه به عنوان فروشنده و یا در سمت تقاضا به عنوان خریدار در بازار مشارکت می‌کنند، پیش‌بینی‌هایی از قیمت در ذهن خود خواهند داشت، اما قیمت نهایی صرفاً پس از برگزاری حراج در جلسه معاملاتی و در روز عرضه اولیه معین خواهد شد.

فرا بورس ایران به عنوان ناظر بازار بر کل فرآیند عرضه، تقاضا و قیمت‌گذاری نظارت می‌کند تا تمام فعالیت‌ها طبق روال قانونی و مطابق مقررات انجام پذیرد و هیچ دخالتی در تعیین قیمت نخواهد داشت.

از سوی دیگر، فرا بورس ایران تلاش می‌کند تا به‌منظور جلب تمام نیروهای عرضه و تقاضا، توجه تمامی فعالان بازار را به عرضه اولیه اوراق جدید معطوف کند. با افزایش تعداد مشارکت‌کنندگان در هر دو سوی عرضه و تقاضا، قیمت اوراق به واقعیت نزدیک‌تر خواهد بود. فرایند عرضه اولیه و کشف قیمت در فرا بورس ایران، به پیمانکاران در جهت فروش اوراقشان به قیمت مطلوب کمک شایانی خواهد کرد.

۹-۲- فرم تعهد عرضه چیست و چگونه باید فرم تعهد عرضه را به فرا بورس ایران ارسال کرد؟

فرم تعهد عرضه، نامه‌ای است که طی آن دارندگان اولیه اوراق، عرضه حجم معینی از اوراق را در زمان عرضه اولیه به فرا بورس ایران تعهد می‌کنند. این فرم به همراه فرم دستور فروش اوراق به یکی از کارگزاران عضو فرا بورس ایران ارائه شده و سپس از طریق کارگزار به فرا بورس ایران ارسال می‌گردد.

۱۰-۲- چگونه می‌توان به اطلاعات کارگزاران عضو فرا بورس ایران دست یافت؟

اسامی تمامی کارگزاران عضو فرا بورس ایران در سایت شرکت فرا بورس ایران در قسمت "[کارگزاران عضو فرا بورس ایران](#)" موجود است.

۱۱-۲- آیا فروش اوراق با وکالت بلاعزل در دفاتر اسناد رسمی امکان‌پذیر است؟

هرگونه معامله اوراق بهادار پذیرفته شده در بازار سرمایه، خارج از سامانه معاملاتی آنها باطل و ملغی‌الاثراست. اسامی دارندگان اولیه اسناد خزانه اسلامی بر اساس لیست ارسالی از طرف وزارت امور اقتصادی و دارایی در سامانه معاملاتی فرا بورس ایران ثبت شده و دارنده آن صرفاً می‌تواند از طریق این سامانه نسبت به فروش آن اقدام کند.

۱۲-۲- پیمانکارانی که تمایل به فروش اوراق خود تا سررسید ندارند چه اقدامی باید انجام دهند؟

این پیمانکاران باید مراحل تکمیل اطلاعات خود نزد فرا بورس ایران را به اتمام رسانده و شماره حساب منحصر بفردی به نام خود معرفی کنند. مبلغ اسمی اسناد خزانه اسلامی در روز سررسید به حساب معرفی شده واریز خواهد شد و نیازی به مراجعه حضوری به هیچ سازمانی نیست.

۱۳-۲- آیا فرم تعهد عرضه را باید به همان کارگزاری که کد بورسی گرفته‌ایم، تحویل دهیم؟

خیر، فرم تعهد عرضه را می‌توان به هر یک از کارگزاری‌های عضو فرا بورس ایران تحویل داد.

۲-۱۴- اگر بعد از عرضه، تقاضای خرید وجود نداشته باشد، چه اتفاقی خواهد افتاد؟

اگر بعد از عرضه، تقاضای خرید وجود نداشته باشد، معامله‌ای انجام نخواهد شد اما در بازار اوراق بهادار به دلیل انعطاف پذیری موجود در قیمت، با تغییر قیمت و مظنه فروشندگان، قطعاً خریدارانی که حاضر به خرید اوراق باشند در بازار حضور خواهند یافت.

۳- سوالات متداول اسناد خزانه اسلامی از دیدگاه سرمایه‌گذاران

۳-۱- چگونه می‌توان اسناد خزانه اسلامی را خریداری کرد؟

خرید و فروش این اوراق در بازار ابزارهای نوین مالی فرابورس ایران انجام می‌شود. فرآیند خرید این اسناد تشابه زیادی با سایر اوراق بهادار با درآمد ثابت مانند اوراق مشارکت و انواع صکوک دارد. برای خرید اسناد خزانه اسلامی، کافی است به یکی از [کارگزاری‌های عضو فرابورس ایران](#) مراجعه کرده و نسبت به تکمیل فرم خرید اوراق بهادار اقدام کرد.

همچنین در صورتی که متقاضی کد بورسی نداشته باشد، می‌توان پس از مراجعه به یکی از کارگزاران عضو فرابورس ایران، نسبت به دریافت کد بورسی اقدام کرده و پس از آن برای خرید اسناد خزانه اسلامی به صورت حضوری یا آنلاین اقدام کرد.

۳-۲- آیا به اسناد خزانه اسلامی سود میان‌دوره تعلق می‌گیرد؟

خیر، نرخ سود این اوراق صفر بوده و هیچ‌گونه پرداخت میان‌دوره‌ای نخواهد داشت.

۳-۳- بازده حاصل از این اوراق از چه محلی حاصل می‌شود؟

با خرید اسناد خزانه اسلامی به قیمتی کمتر از مبلغ اسمی و دریافت مبلغ اسمی در سررسید، می‌توان از اختلاف بین قیمت خرید و مبلغ دریافتی در سررسید منتفع شد.

۳-۴- بازده حاصل از خرید و نگهداری اسناد خزانه اسلامی چگونه محاسبه می‌شود؟

به منظور آشنایی با نحوه محاسبه نرخ بازده نگهداری اسناد خزانه اسلامی تا سررسید و همچنین مقایسه بازده این اوراق با سایر اوراق تامین مالی، می‌توان به لینک "نرخ بازده اوراق" در وبسایت فرابورس ایران مراجعه کرد.

F: قیمت اسمی

P: قیمت خرید

T: تعداد روزهای سال (۳۶۵)

N: تعداد روزهای باقیمانده تا سررسید

$$YTM = \left(\frac{F}{P} \right)^{T/N} - 1$$

۳-۵ - قیمت اسناد خزانه اسلامی چگونه در بازار تعیین می‌شود؟

قیمت بازاری اسناد خزانه اسلامی در بازار سرمایه با مکانیزم عرضه و تقاضا مشخص خواهد شد. این مکانیزم در عرضه اولیه به یکی از دو روش زیر صورت خواهد گرفت:

(۱) روش ثبت سفارش: در روش ثبت سفارش، قیمت‌های وارده توسط خریداران به صورت مخفی خواهد بود. در این روش تعداد سفارشات وارده توسط خریداران مجموعاً باید به میزان حداقل ۸۰ درصد حجم کل اوراق عرضه شده باشد و قیمتی که کشف می‌شود باید به گونه‌ای باشد که در آن قیمت، حداقل ۸۰ درصد اوراق عرضه شده به فروش برسد. با یک مثال به تشریح عرضه به روش ثبت سفارش می‌پردازیم:

حجم اوراق عرضه شده برای فروش: ۱۰۰۰ ورقه	
حجم سفارش خرید	سفارش خرید (ریال)
۳۰۰	۹۳۰.۰۰۰
۲۰۰	۹۲۲.۰۰۰
۱۰۰	۹۲۰.۰۰۰
۲۰۰	۹۱۴.۰۰۰
۵۰	۹۱۰.۰۰۰
۱۰۰	۹۰۵.۰۰۰
حجم سفارشات: ۹۵۰ ورقه (۸۰٪ * ۱۰۰۰)	

همان گونه که در مثال مشخص است در قیمت ۹۱۴.۰۰۰ ریال ۸۰ درصد اوراق عرضه شده به فروش می‌رود. کسانی که قیمت‌های بالاتری را برای خرید پیشنهاد کرده‌اند، نیز با قیمت ۹۱۴.۰۰۰ ریال این اوراق را خریداری خواهند کرد و کسانی که قیمت‌های پایین‌تری پیشنهاد داده‌اند، اوراقی دریافت نخواهند کرد.

(۲) روش حراج: در روش حراج، قیمت در یک جلسه معاملاتی و بر اساس رقابت خریداران تعیین می‌شود. در این روش سفارش متقاضیان (خریداران) و عرضه‌کنندگان (فروشنندگان در یک بازه زمانی) وارد سامانه معاملاتی می‌شود، پس از آن، بهترین قیمت‌های خرید (بالاترین قیمت‌ها) و بهترین قیمت‌های فروش (پایین‌ترین قیمت‌ها) با یکدیگر منطبق شده و معامله انجام خواهد شد.

لازم به توضیح است که قیمت این اوراق تحت تاثیر دو عامل تعیین نرخ سود مورد انتظار بازار و فاصله تا سررسید اوراق است. برای مثال قیمت اوراق در شرایطی که ۱۸۲ روز تا سررسید باقی مانده و نرخ بازده مورد انتظار بازار ۲۱ درصد است، به روش زیر محاسبه می‌شود:

$$\text{قیمت} = \frac{\text{قیمت اسمی اسناد خزانه اسلامی}}{\left(\frac{۳۶۵}{۱۸۲} + \frac{۲۱}{۱۰۰}\right)} = \frac{۱,۰۰۰,۰۰۰}{(۱ + ۰,۲۱)} = ۹۰۹۳۲۸,۳ \text{ ریال}$$

بنابراین هرچه به سررسید نزدیک می‌شویم، قیمت بازاری اسناد خزانه اسلامی به قیمت اسمی نزدیکتر می‌شود. علاوه بر این با افزایش نرخ بازده مورد انتظار بازار، قیمت بازاری اوراق مذکور کاهش خواهد یافت.

۳-۶- واریز مبلغ اسمی در زمان سررسید چگونه صورت می‌گیرد؟

در سررسید اسناد خزانه اسلامی، خزانه‌داری مبلغ اسمی اوراق را به حسابی نزد بانک عامل واریز می‌کند. پس از آن شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه، مبلغ اسمی را به شماره حساب بانکی دارندگان اوراق واریز خواهد کرد. بنابراین اعلام شماره حساب و شبای بانکی دارندگان اوراق به کارگزار ضروری است.

۳-۷- آیا این اوراق در هر زمان در بازار قابل خرید و فروش هستند؟

بله، به دلیل وجود بازارگردانان متعدد، اسناد خزانه اسلامی از درجه نقدشوندگی بالایی برخوردار است. به عبارت دیگر، بازارگردانان در هر روز، از آغاز ساعت معاملاتی در بازار حضور خواهند داشت و همزمان اقدام به ارسال سفارش خرید و فروش در بازار می‌کنند بنابراین این اوراق در هر زمان قابل خرید و فروش به قیمت روز خواهد بود.

۳-۸- اسناد خزانه اسلامی در معرض چه ریسک‌هایی قرار دارد؟

اسناد خزانه اسلامی همانند سایر اوراق بهادار براساس مکانیزم عرضه و تقاضا در بازار معامله می‌شود. بنابراین ممکن است تحت تاثیر ریسک نوسانات قیمتی قرار بگیرد.

۳-۹- آیا امکان نکول ناشر در سررسید وجود دارد؟

ضامن این اوراق، وزارت امور اقتصادی و دارایی بوده و خزانه‌داری کل کشور بازپرداخت این اوراق در سررسید را در زمره دیون ممتاز دولت در نظر می‌گیرد به نحوی که پرداخت مبلغ اسمی اسناد خزانه اسلامی در سررسید، هم‌ردیف با پرداخت حقوق کارکنان دولت بوده و با همان درجه اهمیت و اضطرار صورت می‌گیرد. خزانه‌داری کل کشور نیز موظف است پرداخت مبلغ اسمی اسناد خزانه اسلامی را در سررسید اوراق تعهد کند. این تعهدنامه به امضای وزیر امور اقتصادی و دارایی رسیده است از این رو اسناد خزانه اسلامی ریسک نکول نخواهند داشت.

۳-۱۰- قیمت خرید اسناد خزانه اسلامی چگونه تعیین می‌شود؟

قیمت‌گذاری این اوراق از طریق محاسبه ارزش فعلی جریان‌های آتی آن به دست می‌آید. بنابراین برای محاسبه ارزش فعلی اسناد خزانه اسلامی کافی است مبلغ اسمی اوراق با توجه به نرخ مورد انتظار سرمایه‌گذار و زمان باقی مانده تا سررسید تنزیل شود.

۳-۱۱- تسویه وجوه اسناد خزانه اسلامی، پس از معاملات به چه صورت خواهد بود؟

تسویه وجوه ناشی از معاملات این اوراق، مطابق ضوابط معاملات بازار توسط شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه انجام شده و وجوه ناشی از فروش این اوراق یک روز کاری پس از معامله به حساب فروشنده واریز خواهد شد.

۳-۱۲- چگونه می‌توان به اطلاعات کارگزاران عضو فرابورس ایران دست یافت؟

اسامی تمامی کارگزاران عضو فرابورس ایران در وبسایت شرکت فرابورس ایران در قسمت [کارگزاران عضو فرابورس](#) موجود است.